

Församlingen, del 2: Församlingens organisation

Inledning. Förra gången studerade vi församlingens väsen, dess innersta kärna. Nu funderar vi på hur densamma skall organiseras. Vad säger Bibeln om detta?

Andlig och praktisk organisation. Det första man skall se är att församlingens organisation i första hand är en *andlig fråga*. Vad församlingen är utgör ju i högsta grad en andlig fråga – Guds hus (1 Kor 3:11-16), Guds åker (1 Kor 3:9), Guds vinstock (Joh 15:1-8), Kristi kropp (Rom 12:5), etc – och då skall den ju, ytligt sett, organiseras på ett andlig sätt. I själva verket är detta ingenting människor åstadkommer, då det är ett verk av den helige Ande som själv, suveränt och utan hänsyn till person, utser tjänster och fördelar gåvor efter sin egen vilja (1 Kor 12:11), såsom huvudet för kroppen, Kristus, bestämmer (Ef 1:22, 5:23, 4:15). Detta är det viktigaste med församlingens organisation. Sedan kan det finnas *formella organisationsformer* som varierar, men dessa får inte hamna i strid med Nya testamentets lära. Den informella organisationen – den andliga verkligheten – skall alltid gå före den formella.

Bibeltexter om Guds roll i församlingens organisation. Gud organiserar församlingen främst genom att han insätter dess lemmar i olika uppgifter, framför allt till olika ledaruppgifter:

- *Och han gav några till apostlar, andra till profeter, andra till evangelister och andra till herdar och lärare. De skulle utrusta de heliga till att utföra sin tjänst att bygga upp Kristi kropp, tills vi alla når fram till enheten i tron och i kunskapen om Guds Son, till ett sådant mått av manlig mognad att vi blir helt uppfyllda av Kristus.* (Ef 4:11-13)
- *Men nu är ni Kristi kropp och var för sig lemmar. Gud har i sin församling för det första satt några till apostlar, för det andra några till profeter, för det tredje några till lärare, vidare andra till att utföra kraftgärningar, andra till att få gåvor att bota sjuka, till att hjälpa, att styra och att tala olika slags tungomål.* (1 Kor 12:27-28)
- *Ge akt på er själva och på hela den hjord som den helige Ande har satt er som ledare över, till att vara herdar i Guds församling som han har köpt med sitt eget blod.* (Apg 20:28)

Bibeltexter om vad församlingen skall göra åt sin egen organisation. Församlingarna och dess ledningar kan endast till det yttre bekräfta sådant som Gud gör, t.ex. avskilja äldste, diakoner och missionärer – notera att NT knappt nämner ordet pastor¹ alls utan ständigt betonar de äldstes kollektiva ledarskap, där vissa äldste undervisar (1 Tim 5:17):

- *När jag lämnade dig kvar på Kreta, var det för att du skulle ordna det som ännu återstod och i varje stad insätta äldste efter mina anvisningar.* (Tit 1:5f, jfr Apg 14:23)
- *Nej, bröder, utse bland er sju män som har gott anseende och är uppfyllda av Ande och vishet, så ger vi dem den uppgiften.* (Apg 6:3, jfr 1 Tim 3:10-12)
- *När de tjänade Herren och fastade, sade den helige Ande: "Avskilj åt mig Barnabas och Saulus för den uppgift som jag har kallat dem till."* (Apg 13:2)

¹ Ordet pastor är besläktat med det latinska namnet för herde, och herde-tjänsten finner vi i Ef 4, men används framför allt om äldste (grek *presbyteros/episkopos*) i NT, alltid i pluralis, och aldrig i formen av den typen av pastorsroll som är vanlig inom frikyrkorna idag: "tjänstemannen", underställd en styrelse i en ideell förening, eller "direktören", som bestämmer det mesta, som i ett företag.

Församlingens gränssnitt till omvärlden och andra församlingar. Apostlagärningarnas församling verkade helt utan formell organisation gentemot omvärlden. Man möttes i hemmen och i templet (Apg 2:46), och det som behövde göras gemensamt mellan församlingarna sköttes av dess ledare och särskilda förtroendevalda (2 Kor 8:19, 1 Kor 16:3, Apg 8:14-17). Förutom lokala äldste och diakoner, samt de missionärer som grundat församlingarna (2 Kor 3:3), resande förkunnare (1 Kor 16:12), som dock behövde få rekommendationer (2 Kor 3:1), hade man inga gemensamma stadgar förutom GT och ett urval av NT:s skrifter, väldigt få avlönade pastorer², och ingen gemensam överbyggnad, och ingen samfundsorganisation³. Församlingarna var självständiga och gemenskapen dem emellan bibehölls genom ett ständigt nätverkande, där framför allt apostlarna – både de i Jerusalem, som hade en särställning gällande lärofrågor eftersom de var vittnen till Jesu uppståndelse och vars vittnesbörd utgjorde grunden för de kristnas tro (Joh 17:20, Apg 2:42), och de missionärer som också kallades för apostlar – fungerade som ett sammanhållande kitt. Beslut i lärofrågor fattades av apostlarna och de äldste (Apg 15:6), och uttalanden (Apg 15:22) samt beslut i andra frågor togs av församlingen (Apg 6:1-7).

Med tiden har dock mycket sådant tillkommit som inte fanns där från början, inte minst på grund av att samhället har blivit allt mer komplicerat – att samla in pengar till något gemensamt ändamål är idag mycket svårare att göra lagligt än på den tiden. För det ändamålet, samt att äga fastigheter och ha anställda, m.m., kan församlingen behöva vara en juridisk person. Det gör att många svenska lokala församlingar ansluter sig till någon av följande formella organisationsmodeller:

- Ideell förening, trossamfund⁴
- Stiftelse
- Företag

En del kristna församlingar väljer att avstå från att vara en juridisk person och väljer att förbli en enkel hemgrupp. Oavsett vad man väljer är det väsentligt att den juridiska personen, om man har en sådan, förblir endast ett gränssnitt mot omvärlden, men att den i allt väsentligt inte reser några hinder för den andliga organisationen och utvecklingen. Så snart den blir ett hinder bör den läggas ner⁵.

Hur församlingens organisation ska bevaras frisk. Liksom en bils alla delar inte kan fungera bra ihop om de inte har samma spänning på minuspolen⁶, kan inte församlingskroppens olika delar samverka på ett bra sätt om de inte har samma koppling till huvudet, Kristus. Det står om dem som orsakar problem i församlingarna att de inte håller sig till huvudet (Kol 2:19), men lösningen är alltid närheten till Kristus (Ef 4:14-16).

² Det verkar vara främst missionärerna under apostolisk tid som tog emot lön (2 Kor 11:8), inte lokala församlingsledare.

³ Samfundsbyggande bygger på den felaktiga föreställningen att församlingarna inte klarar sig endast med Guds hjälp och de lokala äldstes ledarskap under den helige Andes ledning utifrån Skriften.

⁴ I en ideell förening söker enskilda individer medlemskap. Ett trossamfund är en associationsform som liknar den ideella föreningen, men en av de stora skillnaderna är att medlemskap i trossamfundet beviljas på föreningsnivå, d v s trossamfundet är som en ideell förening för ideella föreningar.

⁵ Kyrkohistorien visar oss upprepade ggr att den enkla lokala församlingen efter en tid av framgång lätt övergår till ett stadium av professionalisering och samfundsbyggande, där t.ex. den kollektiva äldstetjänsten vittrar bort till förmån för ett singulärt episkopalt ledarskap, den fysiska byggnaden blir viktigare än de heligas gemenskap.

⁶ Detta löser man genom att karossen ansluts till batteriets minuspol via en minusfläta, vilket säkerställer att alla delar på bilen får rätt spänning om de jordas mot karossen.